

Een man begeleidt een vrachtwagen volgeladen met palmoliefruit in het zuiden van Sumatra in Indonesië.

FOTO: REUTERS

Raffinaderijen zetten palmolieplantages onder druk om ontbossing terug te dringen

Maarten van Poll
Amsterdam

Het net sluit zich rond niet-duurzame producenten van palmolie. In Indonesië en Maleisië, de grootste producenten van de veelgebruikte grondstof, eisen raffinaderijen die samen goed zijn voor 74% van de capaciteit dat plantages zich onthouden van ontbossing en het vernielen van kwetsbaar veenmoeras.

Hierdoor worden producenten die zich wel bezondigen aan zulke schadelijke praktijken in toenemende mate gemarginaliseerd. Er zijn nog markten waar zij met hun product terecht kunnen, maar toenemende transparantie en publieke druk maken dat de financiële risico's steeds groter worden.

Dat concluderen onderzoekers van Chain Reaction Research (CRR) in een rapport dat woensdag verschijnt. CRR is een samenwerkingsverband van de Nederlandse bureaus Aidenvironment en Profundo en het Amerikaanse Climate Advisers. De coalitie doet al jaren onderzoek naar de palmolie-industrie.

Palmolie is de meest geconsumeerde olie ter wereld, en wordt gebruikt in onder meer zeep, mascara, ijs en margarine. Omdat per vierkante meter grond veel meer palmolie geproduceerd kan worden dan alternatieve plantaardige oliën is de verleiding in tropische gebieden groot gebleken om op gro-

te schaal bossen te kappen en veenmoerassen droog te leggen.

De resulterende ecologische schade is enorm, en ook de volksgezondheid is in het geding. In 2015 werden grote delen van Zuidoost-Azië bedekt door een dikke laag smog als gevolg van het platbranden van bos en moeras, vooral op de Indonesische eilanden Sumatra en Kalimantan.

Verschillende initiatieven zijn gaande om verdere natuurschade te beperken of voorkomen. Relatief bekend is de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO), die producten certificeert. Toen IOI Group, destijds eigenaar van het Nederlandse Loders Croklaan, zijn certificering in 2016 kwijtraakte, staakten veel grote partijen hun inkoop bij het bedrijf. Loders Croklaan, dat een grote raffinaderij heeft op de Rotterdamse Maasvlakte, kreeg na vier maanden weer de zegen van de RSPO en werd in september overgenomen door Bunge.

Het onderzoek van CRR richt zich op een andere, meer decentrale benadering. Er zijn talloos veel plantages, verwerkers en afnemers van palmolie. De bottleneck zit volgens het rapport bij de raffinaderijen die van ruwe palmolie een product maken dat klaar is voor verdere verwerking. Daarvan zijn er relatief weinig.

Steeds meer van deze partijen voeren een zogeheten No Deforestation, No Peat, No Exploitation of

Consumptie Palmolie wordt gebruikt in onder meer zeep, ijs mascara en margarine

Volksgezondheid Schade van bomenkap en drooglegging veenmoerassen is enorm

NDPE-inkoopbeleid. Zij sluiten plantages die zich schuldig maken aan ontbossing, drooglegging van moerassen of slechte arbeidsomstandigheden uit als leverancier, waardoor de omzet in gevaar komt. Zo zijn de lijnen korter dan wanneer een eindproducent zou proberen de duurzaamheid van al zijn palmolie zelf zeker te stellen.

Grote partijen als Wilmar en Musim Mas brengen hun bevoorradingsketen in kaart, publiceren lijsten met leveranciers van hun raffinaderijen. Zij monitoren zelf de werkwijze van de plantages, en dringen actief aan op duurzaamheid. Daarnaast zijn er klachtenprocedures waar externe partijen misstanden kunnen melden.

Er is nog wel sprake van 'leakage' — niet alle markten en partijen omarmen NDPE-principes. In Indonesië, India, Pakistan en China kunnen raffinaderijen niet-duurzame palmolie nog kwijt. Maar raffinaderijen (Aziatische, maar bijvoorbeeld ook twee Spaanse) staan in toenemende mate onder druk om duurzaam in te kopen.

Als ze dat doen, hebben plantages weinig keus. De leakage-markt krimpt, stellen de CRR-onderzoekers. Voor planters is er bovendien onder auspiciën van de RSPO een vergoedingsprogramma, dat het aantrekkelijker moet maken om voor oliepalmen bestemd land te herstellen.